

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет мистецтв

Кафедра декоративно-прикладного мистецтва та дизайну

Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

\_\_\_\_\_ Ємельова А.П.

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2024 р.

Реєстраційний № \_\_\_\_\_

«\_\_» \_\_\_\_\_ 2024р.

**ПРОЄКТУВАННЯ ЕКСТЕР'ЄРУ БУДИНКУ З ВИКОРИСТАННЯМ**  
**НАЦІОНАЛЬНИХ МОТИВІВ ДЕКОРУ**

Кваліфікаційна робота студентки  
групи ДС-20

ступеня вищої освіти «бакалавр»  
спеціальності 022 «Дизайн»

Цуканової Уляни Геннадіївни

Керівник:

викладач Дорогой О.В.

Оцінка:

Національна шкала \_\_\_\_\_

Шкала ECTS \_\_\_ Кількість балів

Голова ЕК \_\_\_\_\_

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК \_\_\_\_\_

(підпис) (прізвище, ініціали)

\_\_\_\_\_

(підпис) (прізвище, ініціали)

\_\_\_\_\_

(підпис) (прізвище, ініціали)

\_\_\_\_\_

(підпис) (прізвище, ініціали)

## ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Цуканова Уляна Геннадіївна розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав(ла) і не одержував(ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

**Цуканова У.Г.**

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП.....</b>	<b>4</b>
<b>РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ РІЗНОВИДІВ ДЕКОРАТИВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДЛЯ ФАСАДІВ БУДИНКІВ ТА ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК .....</b>	<b>6</b>
1.1 Історичний розвиток стилів архітектури .....	6
1.2 Історичні засади розвитку архітектури на теренах Українських земель. Декоративні елементи, що використовувались в традиційних українських хатах.....	11
1.3 Різновиди декоративних елементів та їх характеристика.....	18
Висновки до розділу 1 .....	20
<b>РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА ДИЗАЙН-ПРОЄКТУ ДЕКОРАТИВНОГО ОФОРМЛЕННЯ ЕКСТЕР'ЄРУ З НАЦІОНАЛЬНИМИ МОТИВАМИ</b>	<b>21</b>
2.1 Пошук аналогів дизайн-об'єктів та їх аналіз.....	21
2.2 Концепція та основні етапи розробки дизайн-проєкту .....	24
2.3 Економічне обґрунтування дизайн-проєкту .....	26
Висновки до розділу 2 .....	26
<b>ВИСНОВКИ .....</b>	<b>28</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....</b>	<b>29</b>
<b>ДОДАТКИ.....</b>	<b>31</b>
Додаток А.....	31
Додаток Б .....	48

## ВСТУП

**Актуальність теми дослідження.** Зростаючий інтерес власників приватних будинків до створення унікального і естетично привабливого зовнішнього вигляду своїх майбутніх осель зумовлює збільшення попиту на нові та передові рішення в галузі декорування фасадів. Декор має відповідати сучасним архітектурним тенденціям та архітектурному стилю самого будинку.

Актуальність дослідження зумовлена сучасними тенденціями в архітектурі, де відданість та збереження культурної ідентичності стають ключовими завданнями для архітекторів та дизайнерів. У світі, насиченому глобалізацією, збереження та використання національних мотивів у декорі будівель стає не лише способом відзначитися серед конкуренції, але й засобом створення унікального та, такого що запам'ятовується, візуального образу.

**Метою роботи** є розробка нових елементів декору, придатних для оздоблення фасаду приватних будинків, для створення привабливого, унікального та естетичного зовнішнього вигляду будівель.

Зважаючи на предмет та мету дослідження було визначено наступні **завдання:**

1. Аналіз сучасних тенденцій у дизайні фасадів приватних будинків.
2. Вивчення властивостей та характеристик різних матеріалів для декорування фасадів.
3. Розробка концепції нових декоративних елементів, враховуючи естетичні, функціональні та екологічні вимоги.
4. Оцінка ефективності та придатності розроблених елементів для оздоблення фасаду приватних будинків з точки зору естетичності, енергоефективності та стійкості до зовнішніх впливів.
5. Рекомендації щодо оптимального використання розроблених декоративних елементів для покращення зовнішнього вигляду приватних будинків та забезпечення їх довговічності.

**Предметом дослідження** є розробка дизайнерського проєкту архітектурних елементів декору з використанням національних мотивів.

**Об'єкт дослідження** – архітектурні елементи декору з використанням національних мотивів.

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні **методи**:

1. Аналіз та огляд літературних джерел та дизайнерських робіт у галузі декорування фасадів для отримання інформації щодо сучасних тенденцій та матеріалів.

2. Вивчення властивостей та характеристик різних матеріалів, включаючи їх стійкість до зовнішніх впливів.

3. Залучення експертів з області архітектури для оцінки та валідації розроблених концепцій.

4. Розробка концепцій та виготовлення візуалізацій екстер'єру будівлі з використанням національних мотивів.

5. Проєктування та моделювання нових декоративних елементів з використанням сучасного програмного забезпечення для розробки оптимальних концепцій.

6. Порівняльний аналіз для визначення оптимального використання розроблених декоративних елементів у відповідності до архітектурного стилю будинків та умов їх експлуатації.

**Практичне значення** одержаних результатів полягає в можливості використання архітектурних елементів декору при декоруванні екстер'єру будинків.

**Структура** роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел та двох додатків. Загальний обсяг роботи – 61 сторінка.

## РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ РІЗНОВИДІВ ДЕКОРАТИВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДЛЯ ФАСАДІВ БУДИНКІВ ТА ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК

### 1.1 Історичний розвиток стилів архітектури

Стиль відображає певний період часу або культурний контекст і фактично є сукупністю певних характерних рис та принципів.

Архітектурний стиль – це конкретний спосіб формування та оформлення елементів архітектури, що характеризується спеціальними формами, декоративними засобами та структурними рішеннями [6].

Архітектурний стиль може включати в себе такі елементи:

1. **Форми та структури:** кожен стиль має свої типові форми та структури, такі як колони, арки, куполи, фасади тощо.
2. **Декоративні елементи:** різні стилі вибирають особливі декоративні деталі, такі як розписи, мозаїки, рельєфи, каріатиди, або орнаменти.
3. **Пропорції та композиція:** кожен стиль має власні пропорції та засоби композиції, які надають будівлі характерний вигляд [26].

Розвиток архітектурних стилів у період від XV до XIX століть охоплює значне розмаїття напрямів, що відображають культурні, соціальні та технологічні зміни в історії різних країн.

XV століття (1400-1500 рр.) – *готика*: у ранній частині століття готика залишилася популярною, але зазнавала вплив Ренесансу. Знаковою особливістю готики були високі стіни, контрфорси, витончені вітражі та величезні колони. Однак почали з'являтися елементи, які піддавалися переосмисленню в рамках Ренесансу. Архітектори використовували класичні римські та грецькі елементи, такі як колони та арки, що свідчило про перехід від готичних форм до класичної естетики [16].

Готичний стиль був присутній у західних регіонах України з кінця XIII до середини XVI століття, що зумовлено зв'язками з країнами Західної Європи та будівництвом католицьких храмів і монастирів. Найвизначнішими готичними пам'ятками України є Кафедральний костел у Львові, костел Святого

Варфоломія та дзвіниця у Дрогобичі (Рис. А. 1.1.), костел Воздвиження Святого Хреста у м. Береговому 1418, Вознесенський костел 13–15 ст. у м. Виноградіві, костел Святої Єлизавети у м. Хусті кінця 13 ст., готична каплиця 1230 р. Хотинського замку (див. Хотинська фортеця і замок).

XVI століття (1500-1600 рр.) – *ренесанс*: цей період в історії архітектури характеризується великим відродженням класичних античних традицій. Архітектори шукали натхнення у творчості римських та грецьких майстрів, прагнучи втілити ідеали гармонії та пропорцій у своїх творіннях. Ключові риси ренесансної архітектури включали класичні портики, куполи, колони та гармонійні пропорції [4].

Ренесансними пам'ятками в Україні є Бережанський замок, Збаразький замок (Рис. А. 1.2.), замок князів Острозьких-Заславських у Старому Селі Львівської області 1584–1589 рр., костел Святого Лаврентія в Жовкві, оборонні споруди Троїцького монастиря в Межирічі, Успенська церква у Львові, каплиці Боїмів і Кампіанів у м. Львові (див. Кафедральний костел у Львові), кам'яниці Чорна, Королівська і Бандінілі (див. Площа Ринок у Львові) тощо.

У XVII столітті (1600-1700 рр.) бароко в Україні набуло унікальних рис, особливо після Хмельниччини та створення української держави у другій половині XVII століття на Наддніпрянщині, Лівобережжі та згодом на Слобожанщині. Цей стиль, хоча і синхронний з європейським бароко, відрізнявся своїм характером. Г. Павлуцький на початку XX століття першим запропонував називати його українським бароко [11].

Видатними пам'ятками українського бароко є Георгіївський собор Видубицького монастиря в Києві, Брама Заборовського в Києві (Рис. А. 1.3.), старий академічний корпус Києво-Могилянської академії, Ковнірівський корпус Києво-Печерської лаври та інші.

XVIII ст. (1700-1800 рр.) – *рококо* представляло собою архітектурний стиль, який розвивався як відгук на бароко. Рококо визначалося використанням кривих форм, гармонійною симетрією та різноманітністю декоративних

елементів, що надавали будівлям вишуканості та витонченості. Цей стиль найбільше розквітав у Франції та Центральній Європі [4].

Прикладами рококо в Україні є Бучацька ратуша, Костел і монастир сакраменток (Львів) (Рис. А. 1.4.), Митрополичі палати, Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка.

XIX століття (1800-1900 рр.) відзначилося виникненням неоготичного та неороманського стилів, які проявили інтерес до готичних та середньовічних архітектурних елементів. Ці стилі включали в себе характерні деталі готики, такі як високі вежі, гострі арки та готичні вікна, що були використані у будівництві замків, церков та інших споруд. В Україні риси ранньої неоготики характерні для палаців, таких як палац у селі Вишеньки Чернігівської області, спроектований архітектором М. Мосціпановим, та палац у місті Корсунь-Шевченківський [11].

Неокласицизм архітектури XIX століття відзначався відновленням класичних принципів античності, зокрема римської та грецької архітектури. Архітектори використовували колони, арки, триптихи та інші елементи класичної естетики для створення строгих та елегантних форм [17]. Приклади неокласичної архітектури в Україні включають Палац княгині М. Щербатової у м. Немирові, Особняк Н. Уварової на вулиці Липській у м. Києві (Рис. А. 1.5.), Церква Віри, Надії, Любові та їх матері Софії у м. Полтаві.

Архітектурні стилі у XX-XXI століть відзначаються різноманіттям і включають різні техніки та напрямки. Деякі з них виникли внаслідок технологічних досягнень, інші – в результаті змін у суспільстві та культурі.

Модернізм у XX столітті був революційним архітектурним напрямком, який намагався порушити традиційні зв'язки з минулим і пристосувати архітектуру до вимог сучасного життя.

Принципи модернізму в архітектурі включають функціональність, простоту форми та відмову від зайвого декору. Акцент робився на максимальній зручності та ефективності використання простору. Модернізм відкидав надмірний декор, прагнучи до простоти форми з використанням чистих ліній, геометричних фігур та прозорих об'ємів. Архітектори використовували сучасні



матеріали, такі як сталь, бетон, скло, для створення конструкцій, раніше недосяжних. Цей підхід істотно вплинув на зовнішній вигляд будівель, утворюючи унікальний традиційний декоративний елемент для досягнення чистої функціональності [9].

Прикладом на теренах України є будівля Українського інституту науково-технічної інформації, Готель «Салют» в м. Київ (Рис. А. 1.6.), Будівля ІМВ та Інституту журналістики.

Баугауз у ХХ столітті функціонував як впливова школа мистецтва, проте його вплив розповсюдився й на архітектуру. Баугауз відзначався акцентом на використанні нових матеріалів та раціональному дизайні. Зокрема, в архітектурі це виявилось у впровадженні принципів функціоналізму та індустріального дизайну. Замість зайвого декору школа пропагувала чистоту ліній, простоту форм і ефективне використання простору.

На території сучасної України, пам'ятки стилю Баугауз збереглися на Волинських землях, оскільки на той час Волинь входила до складу Польщі. Серед таких пам'яток є Державна гімназія імені Тадеуша Костюшка в Луцьку, Головна пошта в Луцьку (Рис. А. 1.7.), Костел Петра і Павла в Рівному, Будівля колишньої Центральної каси рільничих спілок у Луцьку, Будинки Сергія Тимошенка в Луцьку, Житловий будинок у Володимирі-Волинському.

Постмодерністська архітектура проявила себе у багатьох проєктах, де архітектори відзначалися використанням іронії, гри з формами та відновленням елементів старовинності. Постмодернізм в архітектурі України з'явився із запізненням через заборони радянської доби та не отримав значного розвитку. Окремі його риси наявні в наступних будівлях: будинок профспілок (1980 р., архітектор О. Комаровський та ін.), готель «Хрещатик» (1986 р., архітектор Л. Філенко), офісний центр «Київ-Донбас» (1997 р., архітектор В. Жежерін та ін.), готель «Інтерконтиненталь-Київ», банк «Аркада» (2008 р., архітектор Ю. Бородкін).

Екологічна архітектура, що набула популярності на початку ХХІ століття, виникла внаслідок підвищеного усвідомлення архітекторів та замовників щодо

необхідності сталого розвитку та екологічної відповідальності. Вона включає в себе використання зелених технологій, таких як сонячні панелі, вітрогенератори та системи збору дощової води для забезпечення енергії та раціонального використання ресурсів. Застосування енергоефективних матеріалів, таких як ізоляційні рішення, зменшення тепловтрат та ефективне використання природного світла, стає стандартом у сучасній архітектурі.

Прикладів екологічної архітектури в Україні не багато, оскільки цей стиль тільки почав приходити на терени нашої держави. Проте, в новобудовах, які зараз споруджуються у великих містах, можна побачити дахи, на яких розміщені сади та дерева, що можна назвати екологічним дизайном.

У сфері архітектури мінімалізм виявляється в простих лініях будівель, чистих геометричних формах та мінімальних деталях. Архітектори, які прихильні до мінімалізму, намагаються створити естетично приємні приміщення, де кожен елемент виконує певну функцію, а зайвий декор заміщується простотою та функціональністю. Основна ідея – досягнення виразності та функціональності через простоту форм і обмеженість елементів [13].

До прикладів мінімалізму в Україні можна навести приватні будинки, або нові житлові комплекси, які будуються, переважно, за великими містами.

Технологічна архітектура у XXI столітті стає визначальною тенденцією, яка посилено використовує передові технології для створення інноваційних та функціональних будівельних проєктів. Архітектори виконують сучасні технології для експериментів з формами та матеріалами, які раніше були важкодосяжними.

Однією з ключових особливостей технологічної архітектури є впровадження розумних систем у конструкції. Це включає в себе використання систем автоматизації, які контролюють освітлення, опалення, вентиляцію та інші аспекти комфорту. Будівлі стають більш енергоефективними за рахунок інтеграції «розумних» технологій, які оптимізують споживання енергії.

Усі, вищезгадані стилі, є небагатьма прикладами, і сучасна архітектура досліджує різноманіття ідей та концепцій у нинішньому світі.

Вивчення історії архітектурних стилів від XV до XXI століть відкриває перед нами багатогранну картину еволюції майстерності та креативності. Від готики до мінімалізму, кожен стиль свідчить про технічний прогрес та культурні зміни свого часу. Комплексність архітектурних рішень визначає динаміку суспільства та неперевершене багатство творчих перевтілень протягом століття, а сучасна архітектура використовує напрямки, враховуючи сучасні виклики та використовуючи передові технології для створення інноваційних та екологічних будівельних проєктів.

## **1.2 Історичні засади розвитку архітектури на теренах Українських земель. Декоративні елементи, що використовувались в традиційних українських хатах.**

Історія архітектури на теренах України, насичена різноманітними стилістичними відтінками та впливами різних культур, багато з яких були розглянуті вище. Проте, є такі стилі та особливості, які розвивалися виключно на теренах наших земель, під впливом різних історичних подій, та які внесли в нашу культурну спадщину традиційні, для нас, елементи.

Так, Давньоруська архітектура IX-XIII століть, що відзначалася становленням християнської культури на теренах України, виявилася у створенні кам'яних та дерев'яних церков, які стали символами віри і витворами архітектурної майстерності. Період характеризується появою перших об'єктів християнської архітектури, таких як кам'яні церкви з купольною архітектурою. Типові елементи включають центральний купол над вівтарем та великі віконні прорізи з кам'яними рельєфами [8].

Споруджений у XI столітті, Софійський собор у Києві майоріє класичними рисами давньоруської архітектури. Величезний центральний купол та декоративні деталі стали визначальними рисами цього архітектурного шедевра (Рис. А. 1.8.).

Давньоруська архітектура, яка виникла впродовж цього періоду, визначила основні елементи стилю та стала частиною культурної спадщини, що формує обличчя сучасної архітектурної та історичної ідентичності України.

Народна та дерев'яна архітектура кінця XIX – початку XX століття в Україні відображала унікальний синтез традиційних будівельних методів та національного мистецтва. Села та містечка виражали свою ідентичність через характерні форми та звичаї у створених архітектурних об'єктах.

Садиба Шарівка біля Харкова – прекрасний приклад народної архітектури, зведена в 1910 році. Ця садиба виражає свою автентичність та використання традиційних матеріалів, які вписуються у звивистий пейзаж і створюють неповторний образ української національної архітектури (Рис. А. 1.9.).

У XX столітті архітектура на території України переживала значущі трансформації та експерименти, віддзеркалюючи різноманітні історичні та соціокультурні контексти. Сучасність цього періоду відзначалася розмаїттям стилів та напрямків, враховуючи вплив різних шкіл та течій [20].

Соцреалізм, що характеризує всі елементи патріотичного ідеалізму та сталінського грандіозного стилю, відображається в багатьох об'єктах, зокрема у готелі «Україна» в Києві (Рис. А. 1.10.).

Функціоналізм відіграв важливу роль у XX столітті, висуваючи на передній план принципи функціональності та ефективного використання простору. Прикладом може служити Театр на Подолі у Києві, побудований у 1980-х роках, який вирізняється стриманим дизайном та практичністю форми (Рис. А. 1.11.).

В сучасному контексті, у XXI столітті, архітектурні рішення в Україні відзначаються різноманіттям стилів, від нового функціоналізму та конструктивізму до еkleктики та інноваційних проєктів. Архітектурний ландшафт України у XXI столітті характеризується своїм творчим розмаїттям та відкритістю до новаторських ідей та концепцій.

Мерія міста Енергодар – яскравий приклад сучасної архітектури в Україні. Зведена у 2015 році ця будівля відзначається високотехнологічними рішеннями

та сучасним дизайном, що відповідає функціональним потребам муніципалітету та створює сучасний архітектурний образ (Рис. А. 1.12.).

Сучасна архітектура України відзначається різноманіттям та креативністю, а нові будівлі та реконструкції відображають динаміку розвитку країни в контексті глобальних тенденцій [24].

Українська хата представляє собою витвір народної архітектури, який виник на основі тисячолітніх традицій і водночас відкритий для новацій. У традиційному будівництві хати не проєктувалися, а будувалися відповідно до вже існуючих прикладів, відповідно регіону чи села. Народні будівельні методи передавалися з покоління в покоління, так само, як і фольклор [14].

У лісистих регіонах хати могли складатися з одного чи кількох дерев'яних зрубів, поставлених на землю або на стояні. Вікна спочатку були волоковими, а з ХІХ століття – рамними. У лісостеповій зоні хати часто мають комбіновані стіни з дерев'яним каркасом та різноманітними наповнювачами, такими як плита, очерет, глиняні валки тощо. У південних регіонах стіни будували з глини, саману або каменю. З кінця ХІХ століття хати стали будувати з цегли. Незалежно від конструкції, хата майже завжди мала білі стіни. Тільки в Карпатах і Поліссі, де було багато високоякісної деревини, рублені стіни залишилися натуральними без глиняного покриття та біління [3].

Дизайн та будівельне рішення хати залежно від регіону. Застосування кольору в оздобленні є загальним елементом: на Поділлі часто фарбували стіни в синій колір, тоді як в інших регіонах переважно використовувалося вапно для біління фасадів. Тильні стіни в усіх регіонах фарбували глиною жовтої чи червоної вохри, а призьби часто мазали жовтою глиною.

Декор хати вражає своєю різноманітністю та вишуканістю, включаючи розписи та різьблення. Він ґрунтується на двох раціональних принципах:

1. Прикрашали лише ті частини будівлі, які завжди були видимими.
2. Використовували принцип художнього контрасту в кольорах, формах, матеріалах і текстурах для досягнення максимального художнього ефекту з мінімальними засобами [25].

Фасади хати прикрашалися різьбленням порталів, дверей і стовпчиків на галереях, а також поліхромною віконницею та настінними розписами.

У традиційних українських хатах, що оздоблювалися з особливим мистецьким смаком, використовувалося величезне розмаїття декоративних елементів. Найпоширенішими серед них були різьблення та розписи, що віддзеркалювали особливості різних регіонів та етнографічних груп.

Протягом XVIII-XIX століть спостерігалася активна еволюція у використанні декоративних засобів в оздобленні житла. Дерев'яні елементи хати, такі як балки, кутники та вхідні двері, прикрашалися різноманітними геометричними та рослинними орнаментами. Різьблені мотиви мали не лише декоративність, але і символічну вагу, відображаючи віру, традиції та природні образи. Стіни хати прикрашалися яскравими розписами, де використовувалися природні мотиви, зображення птахів, квітів, та геометричні орнаменти. Кожен регіон має унікальні стилі та традиції у декорі [12].

На Наддніпрянщині існувала багата традиція стінних розписів та різьблення по дереву, яке використовувалося для оздоблення різних архітектурних елементів, таких як вікна, двері, ганки, лиштви, веранди, фронтони та інші. У цьому регіоні діяли кустарні майстерні, де виготовляли вікна та двері, що вражали своєю стилістикою та високим художнім рівнем (Рис. А. 1.13.- 1.14.).

Один із найхарактерніших прикладів різьблення спостерігався в с. Громи, де прямокутні вікна з увігнаним профільованим карнизом обрамлялися трьома основними елементами різьблення:

Геометрична різьба під карнизом: Вона включала в себе виразні трикутники, овали та інші геометричні елементи, які грали важливу роль у кольоровій гамі під час розпису.

Композиція ромбів і кругів: Знаходячись під карнизом, вона розміщувалася на широкій поперечній дошці. Тут горизонтальне розташування розміщених ромбів з кругом у центрі було найбільш розширеним мотивом.

Різноманітні птахи над карнизом: Ці елементи включали два птахи з деревом життя у вигляді лілії чи іншого символічного знака. Вони доповнювалися різноманітними геометричними вирізками та надавали розписам символічного змісту.

Основний колір вікон у с. Громи був зелений, з елементами білого та червоного. Крім того, ромби та круги виділялися білим або червоним кольором, а птахи та квіти розписувалися яскраво-синім, зеленим, червоним, блакитним, білим та жовтим.

Характеризуючи розписи, слід відзначити їхню стійкість сюжетів, які супроводжувалися великою кількістю стильових розробок. Серед регіонів Наддніпрянщини виділялися унікальні риси, і, наприклад, на Уманщині прослідковувалася виразна сюжетність різьблення, що визначалася традиціями та мистецтвом місцевих майстрів [12].

Узагальнюючи, варто відзначити, що стінні розписи та різьблення на Наддніпрянщині не тільки прикрашали будівлі, але і передавали багатий символізм та культурний спадок цього регіону, віддзеркалюючи унікальний художній погляд та традиції українського народу.

Дерев'яні будівлі на Поліссі вражають своєю стриманістю та простотою (Рис. А. 1.15.- 1.16.). В архітектурно-будівельних рішеннях цих будівель значно обмежено використання ганків та галерей. Відзначається мала кількість різьблення по дереву та настінних розписів. Вікна відрізняються невеликим розміром, двері мають малу висоту, іноді обмежуючись лише 1,4 метрами [3].

Однією з характерних особливостей хат на Поділлі є їхня мальовничість, виражена у білих стінах з підсиненням заглиблених площин та висунутою призьбою, яка має, змащений рудою глиною, вигляд (Рис. А. 1.17.). Окремий акцент на охайність та виразність надає художній розпис. Прикладом є хата ХІХ століття в с. Крищенці Вінницької області, яка має як зовнішній, так і внутрішній настінний розпис.

Щодо настінного розпису, його виконували на зовнішніх і внутрішніх стінах хати, частіше на чільній і причільній стінах. Використовували

різноманітні прийоми композиції, такі як фриз рослинного орнаменту, розмальовування задньої стінки у вохристі й жовто-коричневі тони, а також видалення одного кута смугами червоного, синього або чорного кольорів. Особлива увага приділялася орнаментальному розмалюванню печі, дверей і вікон, а також декоративному оформленню сволока. Рослинний орнамент використовувався для створення різноманітних композицій, що вражають вишуканістю та багатством орнаментальних мотивів [10].

На Півдні України, як і в інших регіонах, зовнішні та внутрішні стіни хати білили крейдою або білою глиною. Щодо декоративного оформлення, то вікна ззовні прикрашали червоними, синіми чи зеленими смугами. Декоративний розпис застосовували під стріхою та на розі хати, використовуючи різноманітні художні методи, такі як розпис та обробка фронтонів, різьблення архітектурних деталей та фарбування великих площин стін (Рис. А. 1.18.). Ці прийоми сприяли створенню художнього образу та надавали хаті характерного вигляду [20].

На Слобожанщині властивий широкий напуск духу виступав над стінами і підтримувався винесеними на поперечних балках та прогонових брусах, так званих «підостріщинами» або «підстрішниками», які підтримувалися колонками, відомими як «сішки». Прогонові бруси вражали своєю різьбленою облямівкою, а випуски балок, часто називані «дармовисами», і верхні частини зрубу, так звані «ощепа», прикрашалися майстерно виконаним профільним різьбленням. Це розкішне декоративне оформлення стелі та верхніх частин стін створювало неповторний художній образ, який відзначав вишуканість та майстерність виконання.

Вікна, наличники (різьблене обрамлення вікон), і двері прикрашалися витонченим кольоровим оздобленням. Використовувалися глини або олійні фарби, переважно вохристих тонів. Типовими елементами декору були квітковий орнамент або різноманітні кольорові візерунки, такі як «квіти», «ружі», «півонії» (Рис. А. 1.19.- 1.20.). Ці художні деталі надавали будинкам на Слобожанщині характерної естетичної вишуканості та виразності [18].



Архітектура лемківщини відзначалася виразним художнім підходом до оздоблення житла, що виявлялося в пишному розписі на відкритих зрубних стінах та окремих архітектурних деталях споруд, таких як відвірки, двері та ворота. Лемківський розпис вражав своєю досконалістю і виразністю орнаментальних сюжетів, що свідчило про витончене художнє декоративно-образне відчуття краси. Лемки не обмежувалися лише різьбленням, характерним для Карпат, а використовували побілку, підсинену вапном, для обробки швів між вінцями зрубу. Цей підхід підкреслював не лише естетичний аспект, але й функціональність декору (Рис. А. 1.21.- 1.22.).

Хоча, гуцульське житло використовувало однотипний будівельний матеріал, відрізнялося вишуканою різьбленою пластикою елементів архітектури, яка охоплювала відвірки, виступи зрубу, балки карнизи, огорожу та стовпці відкритої галереї. Декоративний вигляд гуцульського житла створювався завдяки вмілому втіленню різьбленої пластики, надаючи будинкам унікальність та художню вишуканість (Рис. А. 1.23.).

Архітектура народного житла бойківщини, навпаки, відрізнялася від гуцульського стилю. Вона була майже повністю позбавлена декоративних прикрас, що були характерні для гуцульських будинків, виражаючи себе в простоті і лаконічності форм (Рис. А. 1.24.) [3].

Українська архітектура є вражаючим свідомством багатовікового розвитку, об'єднуючи різноманітні стилі та впливи різних культур. Кожен історичний період вніс власний вклад, створюючи неповторну атмосферу естетичної вишуканості. Сучасна архітектура України продовжує цю традицію, відображаючи динаміку розвитку країни та відкритість до новаторських ідей. Традиційна архітектура української хати, що виникла на основі столітніх традицій, відзначається регіональною різноманітністю декоративних рішень. Українська хата – це виразне втілення національної культури та мистецтва, яке вражає різноманітністю та вишуканістю. Високий рівень майстерності та вишуканості декору робить українську хату неповторною та неперевершеною.

### 1.3 Різновиди декоративних елементів та їх характеристика

Декор представляє собою комплекс елементів, які визначають зовнішнє оформлення архітектурних споруд або їхніх інтер'єрів. Цей естетичний компонент може носити різноманітні форми, такі як живопис, скульптура або архітектурні деталі [5].

В архітектурному контексті виділяють «активний декор», який гармонійно вписується у конструкцію споруди, відповідаючи її функції та формі. З іншого боку, «пасивний декор» виходить за межі конструктивних вимог, призначених лише для прикраси будівлі. В архітектурній практиці термін «декор» часто використовується для позначення всіх неструктурних частин споруди.

Декор вносить не лише естетичну цінність, але і виражає функціональні та стилістичні аспекти архітектури. Його розрізняють як невіддільний від конструкції, так і самостійний елемент, спрямований на збагачення зовнішнього вигляду та внутрішнього середовища будівель [1].

- Лиштва – тонкі полоси або панелі, часто використовувані для оздоблення рамок, обрамлення вікон, дверей або інших архітектурних елементів (Рис. А. 1.25.).

- Рельєф – виділені частини поверхні, що вирізняються від основи, надаючи об'єм та текстурність (Рис. А. 1.26.).

- Скульптура – об'ємні твори мистецтва, вирізьблені з різних матеріалів, таких як мармур, бронза, дерево (Рис. А. 1.27.).

- Фреска (орнаментальна або сюжетна) – живопис на вологій штукатурці або пофарбованій поверхні, що створює об'ємні та деталізовані зображення (Рис. А. 1.28.).

- Золочення – нанесення тонкого шару золота на поверхню для створення блиску та розкоші (Рис. А. 1.29.).

- Тинькування – нанесення тонкого шару вапняку на стіну та його подальше вирізування для створення рельєфних зображень (Рис. А. 1.30.).

- Розфарбування безсюжетне – однокольорове фарбування поверхні для створення однорідного кольорового фону.

- Графіті (талановито зроблене) – художнє зображення або напис, виконане на поверхні будівлі або споруди (Рис. А. 1.31.).
- Кований декор – мистецтво виготовлення декоративних елементів із ковкого металу (Рис. А. 1.32.).
- Плафон – декоративне освітлення, часто з вітражем або малюнком на внутрішній поверхні (Рис. А. 1.33.).
- Кахлі орнаментальні чи сюжетні – керамічні плитки з різними орнаментами або зображеннями (Рис. А. 1.34.).
- Вітраж – скляна композиція, яка пропускає світло та створює кольорові або зображення (Рис. А. 1.35.).
- Ліпнина – вироби, виготовлені шляхом лиття з різноманітних матеріалів, таких як гіпс чи бетон (Рис. А. 1.36.).
- Декоративні рослини (живі або штучні) – використання рослин для створення зеленого оздоблення просторів (Рис. А. 1.37.).
- Мозаїка – зображення чи орнамент, створений з невеликих кольорових плиток, скла або кераміки (Рис. А. 1.38.).
- Архітектурні деталі з поєднання різних стилів – використання архітектурних елементів з різних епох і стилів для створення унікального оформлення [23].

Декор в архітектурі представляє собою важливий компонент, який не тільки прикрашає споруди, але і виражає їхню функціональність та стилістичний характер. Від рельєфів до скульптури та мозаїки, декор варіюється за формою і матеріалами, створюючи різноманітність будівельному мистецтві. Активний декор інтегрується з конструкцією, тоді як пасивний служить прикрасою. Завдяки розмаїттю стилів та техніки, декор носить естетичну цінність і поглиблює враження від архітектурних творів на всі часи.

## **Висновки до розділу 1**

Розділ 1 присвячений вивченню розвитку архітектурних стилів в історичному контексті, охоплюючи період від XV до XIX століть та розглядаючи сучасні архітектурні стилі XX-XXI століть. Також увага приділяється розвитку архітектури на теренах українських земель.

Розглянувши період від XV до XIX століть, виявлено, що архітектурні стилі визначалися соціокультурними, політичними та релігійними контекстами. Відзначено значення готичної архітектури у середньовіччі, ренесансних ідеалів у Відродженні, а також розквіт бароко та класицизму. Ці стилі служили відображенням духу свого часу і залишили свої відбитки на культурній спадщині.

У XX та XXI століттях різноманіття архітектурних стилів відбиває культурні, технологічні та соціальні трансформації. Модернізм, Баугауз, постмодернізм, екологічна та технологічна архітектура – кожен із цих стилів вніс вагомий внесок у розвиток сучасної архітектури, відзначаючись інноваційними підходами та новаторським мисленням.

Важливо врахувати, що архітектурний ландшафт України тісно пов'язаний з її історією та культурою, а також тісно вплетений в контекст європейської культури. Давньоруська архітектура, готика, ренесанс, бароко – усі ці епохи внесли свій вклад у формування архітектурної традиції. Сучасність демонструє спроби синтезувати традиційні підходи із сучасними технологіями та концепціями, створюючи унікальні об'єкти, які розкривають еволюцію архітектури на українських землях.

Отже, вивчення стилів архітектури протягом різних епох дає нам можливість краще розуміти еволюцію цього мистецтва, його взаємодію з соціальними умовами та роллю в культурній спадщині України.

## **РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА ДИЗАЙН-ПРОЄКТУ ДЕКОРАТИВНОГО ОФОРМЛЕННЯ ЕКСТЕР'ЄРУ З НАЦІОНАЛЬНИМИ МОТИВАМИ**

### **2.1 Пошук аналогів дизайн-об'єктів та їх аналіз**

Розглядаючи сучасний ринок з декоративних елементів для фасадів було виявлено, що асортимент досить широкий, проте, те, що стосується прикрас з етнічними мотивами, він досить локальний і охоплює більше інтер'єрні декорації, ніж фасадні.

Для визначення аналогів був проведений дослідницький пошук, в ході якого використовувалися запити в Інтернеті. Цей процес включав у себе аналіз різноманітних статей та розділів інтернет-магазинів, спеціалізованих на виготовленні декоративних елементів для інтер'єру та екстер'єру.

Під час виконання запитів в мережі Інтернет було акцентовано на визначенні різноманітності доступних декоративних елементів, їх стилів, матеріалів та концепцій. Аналіз статей та експертної інформації дав можливість глибше розібратися в останніх тенденціях та інноваціях у даному сегменті.

Перегляд асортименту інтернет-магазинів допоміг отримати уявлення про різноманітність виробів, їх якість та цінові пропозиції на ринку. Порівняння асортименту, дизайнерських рішень та умов покупки в різних магазинах стало ключовим етапом для визначення оптимальних варіантів для подальшого використання у проєкті.

Інтегрований підхід до пошуку аналогів дозволив отримати всебічний огляд доступних можливостей та визначити оптимальні рішення для декоративного оформлення екстер'єру.

В результаті проведеного дослідження та вивчення різноманітних джерел, було взято важливі дані про декоративні елементи для інтер'єру та екстер'єру. З наявною інформацією, можна представити таблицю з аналогами, яка включає в себе різноманітні варіанти, знайдені в інтернеті та експертних джерелах.

Аналіз аналогів буде проведений за кількома ключовими пунктами:

- **Матеріали та технології**, де ми дослідили використані матеріали, їх відповідність призначенню та вимогам дизайну, а також технології, застосовані у виготовленні.
- **Вартість та доступність**, де ми розглянули вартість об'єкта та його виготовлення, а також його доступність для різних категорій споживачів.
- **Екологічна стійкість**, де було визначено, чи враховані принципи екологічної стійкості у виготовленні.
- **Соціальний вплив**, де було оцінено, як дизайн впливає на спільноту чи користувачів, а також чи враховані соціокультурні аспекти у дизайні.

Таблиця 2.1. – Аналіз аналогів дизайн-об'єктів

Назва аналогу та зображення	Характеристики
Розпис фарбами по фасаду (Рис. Б. 2.1.)	<p><i>Матеріали та технології:</i> З матеріалів використовується акрилова фарба, або ж професійні фасадні фарби.</p> <p><i>Вартість та доступність:</i> Ціна акрилової фарби, в середньому, складає 90 грн за 75 грам.</p> <p>Ціна фасадної фарби 120 грн/1 л. (9 грн за 75 грам). Вигідніше брати саме фасадну фарбу, проте, це залежить від об'єму малюнку.</p> <p><i>Екологічна стійкість:</i> Загалом, стійкість кожен виробник вказує індивідуально, залежно від складу фарби. Проте, екологічної шкоди фарба не несе, а її термін служби може сягати до 5 років.</p> <p><i>Соціальний вплив:</i> Розпис стін є давнім українським звичаєм, тому розпис буде впізнаваним. Використані елементи традиційного українського орнаменту та мотиви народного розпису сприяють формуванню поєднання сучасності та культурної спадщини.</p>
Мозаїка (Рис. Б. 2.2.- 2.3.)	<p><i>Матеріали та технології:</i> Мозаїка має багато варіацій використання матеріалів, серед них: морська галька, природні камені, смальти, кераміка, порцеляна, метали.</p> <p><i>Вартість та доступність:</i> Загалом, мозаїка це досить дорогівартісний декоративний елемент. Ціна на матеріали може стартувати з 200 грн за 30 см<sup>2</sup>, знайти спеціаліста з викладки мозаїки наразі досить важко, і його робота може коштувати досить дорого (від 300 грн/год.).</p> <p><i>Екологічна стійкість:</i> Мозаїки, завдяки загартованості матеріалів, досить довговічні та екологічні, оскільки використовуються матеріали природного походження.</p> <p><i>Соціальний вплив:</i> Загалом, українському народу не притаманне використання мозаїки. Мозаїка на теренах України розвинулася за часів панування радянського союзу, проте, якщо в декорі будуть використовуватися саме українські образи, це надасть соціальний сенс декорації. В будь-якому випадку, мозаїка є досить яскравим дизайнерським об'єктом, який буде привертати увагу суспільства.</p>

## Продовж. табл. 2.1

Мозаїкове панно з дерева (Рис. Б. 2.4.)	<p><i>Соціальний вплив:</i> Дерев'яні прикраси традиційно використовувалися для декору української хати, проте, не як мозаїки або панно, а у вигляді лиштви, декорування вікон, ганків тощо. Варіант панно може слугувати, як оновлена, переосмислена варіація прикрас традиційної української хати.</p>
Трафарет для декору (Рис. Б. 2.5.- 2.6.)	<p><i>Матеріал трафарету:</i> гнучкий пластик. для самого декору можна використовувати гіпс бетон, шпаклівку тощо.</p> <p><i>Вартість та доступність:</i> Ринкова ціна на трафарети варіюється від 500 до 2000 грн. Ці трафаратери багаторазові, тому, їх можна перепродавати. Ціна, залежно від вибору матеріалу та виробника сягає від 100 до 500 грн.</p> <p><i>Екологічна стійкість:</i> Головний позитивний аспект полягає в багаторазовості трафаретів та, відносній екологічності використаних матеріалів. Матеріали мають різні терміни придатності і, залежно від вибору, термін служби декору може бути від 1 до 5 років.</p> <p><i>Соціальний вплив:</i> За допомогою таких трафаретів, можна відтворити унікальні та автентичні візерунки, поєднуючи між собою різні зображення. також, виробники мають можливість розробляти індивідуальні замовлення на трафарети.</p>
Гіпсові 3D панелі (Рис. Б. 2.7.- 2.8.)	<p><i>Матеріал:</i> гіпс.</p> <p><i>Вартість та доступність:</i> Ціна на панелі залежить від товщини самої панелі та її розміру. Вартість панелей, як на аналогу, сягає 2700 грн/упаковка. В упаковці 44 м<sup>2</sup>.</p> <p><i>Екологічна стійкість:</i> Використання гіпсу, який є натуральним компонентом, допомагає зробити ці панелі довговічними. Гіпс – це надміцний матеріал, який після застигання вкрай важко пошкодити, тим більше, розбити. Тому панелі не піддаються корозії і можуть служити досить довго.</p> <p><i>Соціальний вплив:</i> Ринок пропонує широкий вибір різних панелей. Деякі фірми мають змогу розробити панелі за авторським ескізом, саме тому, декор можна зробити колоритним та автентичним.</p>

У ході дослідження сучасного ринку декоративних елементів для фасадів було виявлено розмаїття пропозицій, проте відзначено, що в сегменті прикрас з етнічними мотивами вони більше асоціюються із інтер'єрним декором.

Комплексний підхід до пошуку аналогів дозволив здобути уявлення про ринкові можливості та визначити оптимальні рішення для використання в проєкті.

В подальшому аналізі дизайн-об'єктів були розглянуті ключові аспекти, такі як матеріали та технології, вартість та доступність, екологічна стійкість, а також соціальний вплив. Це дозволило докладно визначити властивості та переваги кожного аналога з точки зору використання їх в дизайні фасаду.

## 2.2 Концепція та основні етапи розробки дизайн-проекту

При пошуку референсів для головної ідеї дизайн-проекту, було знайдено джерельник на сайті однієї з компаній з виготовлення декору (Рис. Б. 2.9.- 2.10.). Сутність ідеї, на яку нас наштовхнув референс, полягала в тому, щоб зробити декор в зістареному стилі з національними мотивами. Треба зробити ілюзію, неначе штукатурка на стіні будинку обсипалася, а за нею виявився ліплений декор – це буде давати відчуття, неначе цей декор перейшов від давніх предків. В людей, які купують старі будинки, таке трапляється часто – при початку ремонту та змиву фарби, штукатурки чи шпалер зі стін, власники натикаються на старі кахелі або мозаїки і вирішують не перекривати їх, а вдало вписати в інтер'єр. Саме таку ілюзію і задумано було, проте, не в інтер'єрі, а на фасаді, тож, ми почали розробку ескізів.

**Ескізи.** Звісно, найпоширенішим та найвпізнаванішим символом української спадщини, є вишиванка, тому ми вирішили рухатися в цьому напрямку. При пошуку натхнення, ми, перш за все, задалися питанням: якою має бути мозаїка, щоб вона припала до душі кожному клієнтові та була гнучкою щодо вподобань? В пошуках відповіді ми знайшли цікаву книгу Володимира Підгірняка «Текстова вишивка». Слід зазначити, що кожна літера у «вишивці» має *власне написання*, відмінне від правопису, до якого ми звикли (Рис. Б. 2.11.).

Згідно з книгою, кожна буква має власний шифр. Алгоритм *кодування* наступний (Рис. Б. 2.12.):

1. Перша буква слова вишивається у вигляді «квітки».
2. Наступна буква вишивається на діагоналі відносно «квітки». Колір кожної літери чергується червоний-чорний-червоний-чорний.
3. Наступна буква вишивається вертикально відносно «квітки».
4. Усі наступні букви нанизуються на вишивку почергово діагональ-вертикаль-діагональ-вертикаль [21].

Таким чином, було створено декілька мозаїк зі значенням слів, які зараз, як ніколи, актуальні. Ці слова закарбувалися не тільки в традиціях українського народу, а ще й означають обереги. Позитивний аспект мозаїки з таким способом



кодування полягає в тому, що клієнт, власник будинку, може закарбувати на фасаді свого будинку слова-обереги, або ж послання своїм нащадкам. *Слова-мозаїки*, які були розроблені в процесі наступні: Батьківщина (Рис. Б. 2.13.), Берегиня (Рис. Б. 2.14.), Благодать (Рис. Б. 2.15.), Боже збережи (Рис. Б. 2.16.), Мир (Рис. Б. 2.17.), Сонце (Рис. Б. 2.18.), Удача (Рис. Б. 2.19.).

Додатково було розроблено ескізи у стилі вишиванки, які не несуть в собі особливих значень, але є естетичними та впізнаваними (Рис. Б. 2.20.- 2.22.), ескізи з флористичними та язичницькими мотивами з горизонтальним компонуванням, які можуть використовуватися в якості бордюру (Рис. Б. 2.23.).

**Макет.** Серед вибору ескізів декору, було вирішено зупинитися саме на словах-мозаїках, оскільки вони мають глибинний сенс, широкий спектр значень, компонування та використання. Серед багатьох можливих слів, було обрано саме «Мир», оскільки зараз воно є, як ніколи, актуальним і кожна людина хоче принести мир в свою країну та в свій дім.

Для наочної демонстрації, було вирішено створити 2 макети: перший – в матеріалі форматом 50x50 см, де буде зображено приблизний вигляд декору, і другий – котедж з декорованою стіною, для комплексної візуалізації та наочного сприйняття на фасаді будинку.

Для першого макету були використані наступні матеріали:

- Пінополістирол (в якості підмакетника);
- Макетний картон (в якості основи для орнаменту)
- Кварцева ґрунтовка (для надання текстури макету)
- Декоративна штукатурка.

Для макету котеджу було використано ПВХ пластик, двосторонній скоч, прозорий пластик, клей, штучний газон.

В якості більш реалістичної комплексної демонстрації, було створено 3D-візуалізацію за допомогою програм для 3D-моделювання Lumion та програми Adobe Photoshop. Дана візуалізація дозволила продемонструвати не тільки реалістичний вигляд декору, а й різноманіття варіацій компонування та кольорів (Рис. Б. 2.24.- 2.30.)

### 2.3 Економічне обґрунтування дизайн-проекту

При розробці декору для фасаду будинку нами була розрахована приблизна вартість виготовлення декору та робіт з встановлення. В таблиці 2.2 можна побачити прорахунок вартості декору.

Таблиця 2.2. – Розрахунок вартості проекту

№	Найменування	Складові	Вартість
1.	Дизайнерські роботи	Заміри стін, технічний огляд місця розміщення майбутнього декору	безкоштовно
		Авторський ескіз, згідно побажань клієнта	1000 грн.
		3D візуалізація майбутнього декору	3000 грн.
2.	Виготовлення гіпсових блоків згідно авторського ескізу	Заготовка силіконової форми	від 300 грн. до 1000 грн. за м <sup>2</sup>
		Відливка гіпсових блоків	від 150 грн. до 500 грн. за м <sup>2</sup>
3.	Робота майстра	Монтаж гіпсових блоків	від 350 грн. до 1000 грн. за м <sup>2</sup>
		Нанесення декоративної штукатурки	від 170 грн. до 500 грн. за м <sup>2</sup>

При розрахунку вартості проекту з декору, загальнобудівельні роботи не враховувались.

### Висновки до розділу 2

Отже, розглядаючи сучасний ринок з декоративних елементів для фасадів було виявлено, що асортимент досить широкий, проте, те, що стосується прикрас з етнічними мотивами, він досить локальний і охоплює більше інтер'єрні декорації, ніж фасадні.

В результаті проведеного дослідження та вивчення різноманітних джерел, було взято важливі дані про декоративні елементи для інтер'єру та екстер'єру. З наявною інформацією, можна представити таблицю з аналогами, яка включає в себе різноманітні варіанти, знайдені в інтернеті та експертних джерелах.

Аналіз аналогів буде проведений за кількома ключовими пунктами:

- Матеріали та технології, де ми дослідили використані матеріали, їх відповідність призначенню та вимогам дизайну, а також технології, застосовані у виготовленні.
- Вартість та доступність, де ми розглянули вартість об'єкта та його виготовлення, а також його доступність для різних категорій споживачів.
- Екологічна стійкість, де було визначено, чи враховані принципи екологічної стійкості у виготовленні.
- Соціальний вплив, де було оцінено, як дизайн впливає на спільноту чи користувачів, а також чи враховані соціокультурні аспекти у дизайні.

Даний аналіз дозволив докладно визначити властивості та переваги кожного аналога з точки зору використання їх в дизайні фасаду.

При пошуку референсів для головної ідеї дизайн-проєкту, було знайдено джерельник на сайті однієї з компаній з виготовлення декору. Сутність ідеї, на яку нас нашттовхнув референс, полягала в тому, щоб зробити декор в зістареному стилі з національними мотивами. Треба зробити ілюзію, неначе штукатурка на стіні будинку обсипалася, а за нею виявився ліплений декор – це буде давати відчуття, неначе цей декор перейшов від давніх предків.

Згідно ідеї, було створено ескізи з зашифрованими словами в символах. Це шифрування було взято з книги Володимира Підгірняка «Текстова вишивка». Таким чином, було створено декілька мозаїк зі значенням слів, які зараз, як ніколи, актуальні. Серед багатьох можливих слів, було обрано саме «Мир», оскільки зараз воно є, як ніколи, актуальним і кожна людина хоче принести мир в свою країну та в свій дім.

Для наочної демонстрації, було вирішено створити 2 макети: перший – в матеріалі форматом 50x50 см, де буде зображено приблизний вигляд декору, і другий – котедж з декорованою стіною, для комплексної візуалізації та наочного сприйняття на фасаді будинку.

## ВИСНОВКИ

Коло питань, пов'язаних з вибором та проєктуванням екстер'єру будинку з використанням національних мотивів декору досить широке. Це ряд питань, які потрібно детальніше розібрати: по-перше, історичні засади розвитку архітектури на теренах Українських земель; декоративні елементи, що використовувались в традиційних українських хатах; по-друге, аналіз сучасних тенденцій у дизайні фасадів приватних будинків; по-третє, вивчення властивостей та характеристик різних матеріалів для декорування фасадів. Дуже важливим фактором при розробці, проєктуванні та створенні декору є використання послуг відповідних фахівців.

1. У першому розділі кваліфікаційної роботи було проведено:

1.1. Аналіз історичного розвитку стилів архітектури.

1.2. Розглянуто історичні засади розвитку архітектури на теренах Українських земель.

1.3. Були детально вивчені декоративні елементи, що використовувались в традиційних українських хатах.

1.4. Зроблений аналіз різновидів декоративних елементів та їх характеристика.

2. У другому розділі кваліфікаційної роботи було проведено:

2.1. Аналіз аналогів дизайн-об'єктів, пошук референсів та започаткування ідеї проєкту.

2.2. На підставі проведеної передпроєктної роботи розроблене концептуальне рішення декоративного елементу, з використанням національних мотивів, створені ряд ескізів та макети для візуальної демонстрації декоративних елементів.

2.4. Створене економічне обґрунтування дизайн-проєкту.

В результаті роботи створено концепцію проєктування екстер'єру будинку з використанням національних мотивів декору, що відповідає сучасним тенденціям та символізму.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асєєв Ю. Т. Архітектурно-будівельні конструкції, будівлі та споруди у винаходах : монографія. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015 р. 417 с.
2. Асєєв Ю. Т. Стилi в архітектурі України. Київ : Вид. «Будівельник», 1989 р. 101 с.
3. Асєєв Ю. Т., Вечерський В. О., Годованюк О. Р. та ін. Історія української архітектури. Київ : Вид. «Техніка». 2003 р. 472 с.
2. Бусева-Давидова І. Л. Історія архітектурного мистецтва. К. : вид. Мистецтво ХХІ вік, 2003 р. 160 с.
3. Вечерський В. О. Архітектура. Велика українська енциклопедія URL: <https://vue.gov.ua/Архітектура>
4. Вечерський В. О. Курс історії архітектури. Київ : Вид. Інституту проблем сучасного мистецтва, 2006 р. 300 с. URL: <https://cdnpdf.com/pdf-49594-kurs-istorii-arhitekturi-2006-viktor-vecherskii>
5. Вечерський В. О. Площа Ринок у Львові. Велика українська енциклопедія URL: [https://vue.gov.ua/Площа\\_Ринок\\_у\\_Львові](https://vue.gov.ua/Площа_Ринок_у_Львові)
6. Гнатюк Л. Р. Засадничі риси формотворення естетичного середовища української архітектури Х-ХХІ ст. Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ : КНУБА, 2011 р. Вип. 28. С. 50.
7. Іваник І. Г. Основи конструювання будівель і споруд. Львів : Вид. «Львівська політехніка», 2018 р. 268 с.
8. Івашко Ю. В. Дизайн української хати (дослідження історії та архітектури). К.: Гопак, 2006 р. 160 с.
9. Івашко Ю. В. Модерн Західної Європи, України та Китаю: шляхи трансформації та імплементації. К. : Фенікс, 2015 р. 152 с.
10. Історія української архітектури / За ред. В. Тимофієнка., 2003 р. 311 с.
11. Казаков Г. Д. Сучасна світова архітектура. Львів : Вид. «Растр-7», 2010 р. 620 с.

12. Карпов В. Р. Український мистецтвознавчий дискурс: колективна монографія. Рига : Baltia Publishing, 2020 р. 370 с.
13. Кельба С. С. Архітектурно-планувальна організація архітектурних комплексів. Київ : КНУБА, 2012 р. Вип. 29. С. 390-399.
14. Кодін В. М., Панов П. Н. Архітектура та містобудування Західної Європи і Візантії III-XV століть. Харків : ХНАМГ, 2008 р. 249 с.
15. Лінда С. М. Історизм у розвитку архітектури : автореф. дис. ... д-ра арх.: спец. 18.00.01; Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів, 2013 р. 36 с.
16. Малаков Д. А. Українське народне житло. Доцільність і естетика. Київ : Вид. «Кий», 2013 р. 232 с.
17. Малаков Д. М. Архітектор Городецький. Архівні розвідки. Київ : Вид. «Кий», 2013 р. 464 с.
18. Малина В. С. Народне мистецтво Півдня України. Кінець XIX-початок XX ст. Миколаїв, 2006 р. 173 с.
19. Підгірняк В. Р. Текстова вишивка. Київ : Видавництво «Типографія від А до Я», 2008 р. 33 с.
20. Тімохін В. О. Основи дизайну архітектурного середовища : Підручник. К. : КНУБА, 2010 р. 400 с.
21. Пушкарьова К. С. Кочевих М. Т. Матеріалознавство. Підручник (для спец. Архітектура, дизайн, містобудування). Київ : Вид. «Ліра-К», 2020 р. 592 с.
22. Скороходова А. В. Сучасне архітектурне середовище та його вплив на поведінку людини. Архітектура. Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008 р. С. 131–133.
23. Сьомка С. В. Ергономіка та ергодизайн: підручник. Київ. : НАКККіМ, 2017 р. 604 с.
24. Кох Ф. Енциклопедія архітектурних стилів. Чернівці : Вид. «БММ», 2005 р. 201 с.
25. Чаплінський Ю. В. Зрозуміти архітектуру. Київ : Вид. «Віхола», 2022 р. 200 с.
26. Cole E. Architecture in detail. Guide to styles and eras of world architecture. Вид. «Ехто», 2023 р. 352 с.

## ДОДАТКИ

### Додаток А



Рис. 1.1. – Кафедральний костел у Львові, костел Святого Варфоломія та дзвіниця у Дрогобичі





Рис. 1.2. – Бережанський замок, Збарзький замок



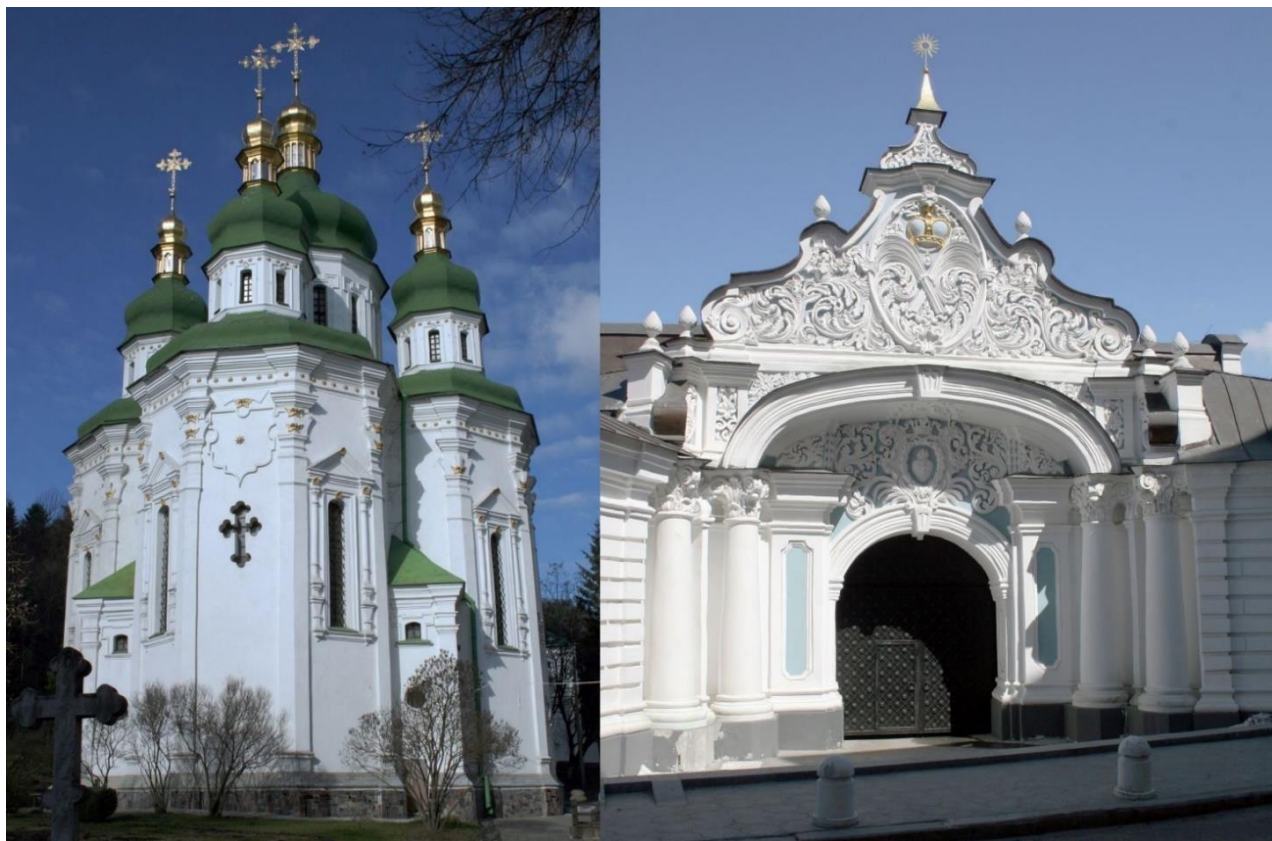


Рис. 1.3. – Георгіївський собор Видубицького монастиря в Києві, Брама Заборовського в Києві



Рис. 1.4. – Бучацька ратуша (Бучач), Костел і монастир сакраменток (Львів)





Рис. 1.5. – Палац княгині М. Щербатової у м. Немирові, Особняк Н. Уварової





Рис. 1.6. – будівля Українського інституту науково-технічної інформації,  
Готель «Салют» (Київ)



Рис. 1.7. – Державна гімназія імені Тадеуша Костюшка в Луцьку, Головна пошта в Луцьку



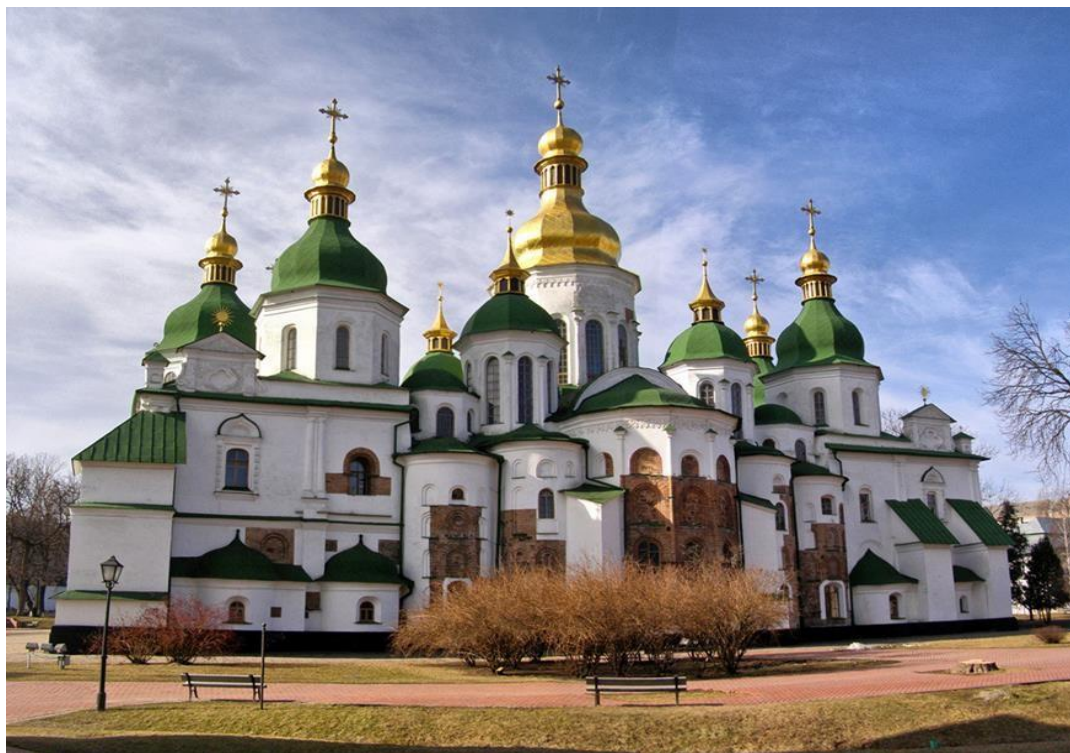


Рис. 1.8. – Софійський собор у Києві



Рис. 1.9. – Садиба Шарівка біля Харкова



Рис. 1.10. – Готель «Україна» в Києві





Рис. 1.11. – Театр на Подолі у Києві



Рис. 1.12. – Мерія міста Енергодар



Рис. 1.13. - 1.14. – Хати на Наддніпрянщині





Рис. 1.15. - 1.16. – Хати на Поліссі



Рис. 1.17. – Хата на Поділлі



Рис. 1.18. – Хата з Півдня України





Рис. 1.19. - 1.20. – Хата на Слобожанщині



Рис. 1.21. - 1.22. – Лемківська хата





Рис. 1.23. – Гуцульська хата



Рис. 1.24. – Хата з Бойківщини





Рис. 1.25. – Лиштва



Рис. 1.26. – Рельєф



Рис. 1.27. – Скульптура



Рис. 1.28. – Фреска



Рис. 1.29. – Золочення



Рис. 1.30. – Тинькування



Рис. 1.31. – Графіті



Рис. 1.32. – Кований декор





Рис. 1.33. – Плафон



Рис. 1.34. – Кахлі



Рис. 1.35. – Вітраж



Рис. 1.36. – Ліпнина



Рис. 1.37. – Декоративні рослини



Рис. 1.38. – Мозаїка

**Додаток Б**

Рис. 2.1. – Розпис фарбами по фасаді





Рис. 2.2. - 2.3. – Мозаїка





Рис. 2.4. – Мозаїкове панно з дерева

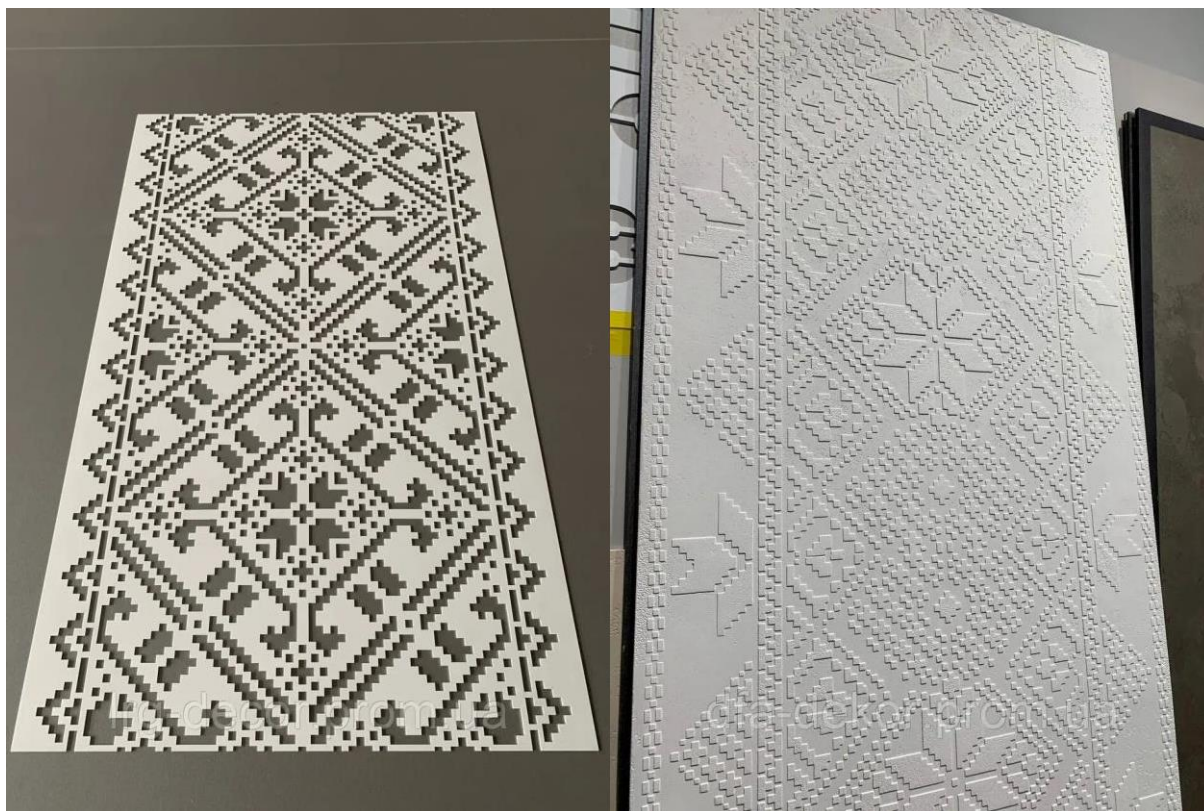


Рис. 2.5. - 2.6. – Трафарет для декору



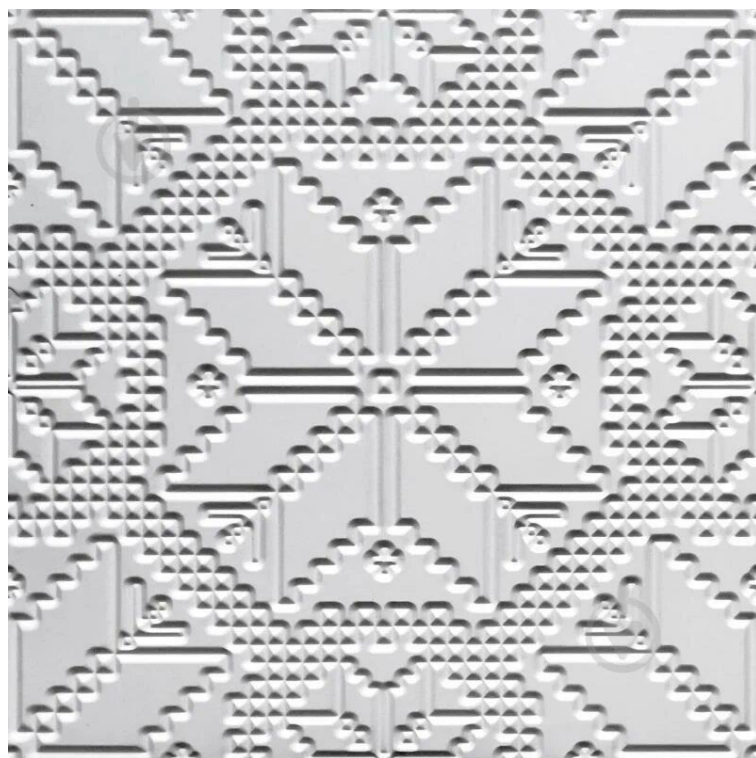


Рис. 2.7. - 2.8. – Гіпсові 3D панелі



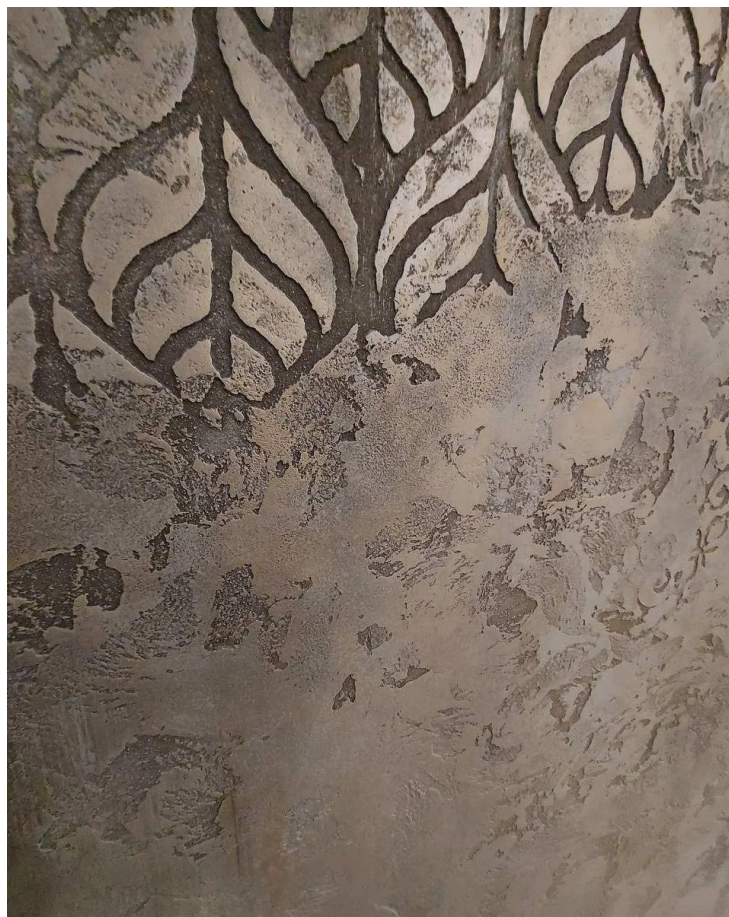


Рис. 2.9. - 2.10. – Референс до проекту

АБЕТКА					
Діагональне написання	Горизонтально-вертикальне написання	Букви		Горизонтально-вертикальне написання	Діагональне написання
		А	П		
		Б	Р		
		В	С		
		Г	Т		
		І	У		
		Д	Ф		
		Е	Х		
		Є	Ц		
		Ж	Ч		
		З	Ш		
		И	Щ		
		І	Ю		
		Ї	Я		
		Й	Ь		
		К	Ъ		
		Л	ПАСОК		
		М			
		Н	МЕЖА		
		О			

Рис. 2.11. – Абетка вишивання згідно книги Володимира Підгірняка "Текстова вишивка"

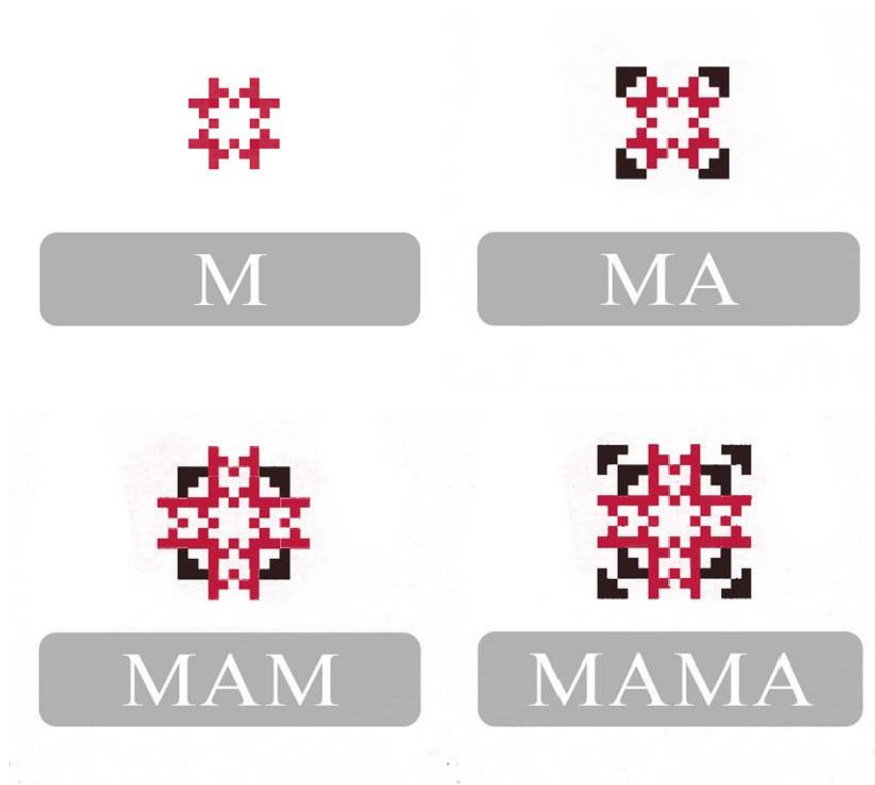


Рис. 2.12. – Поетапний алгоритм кодування на прикладі слова «мама»

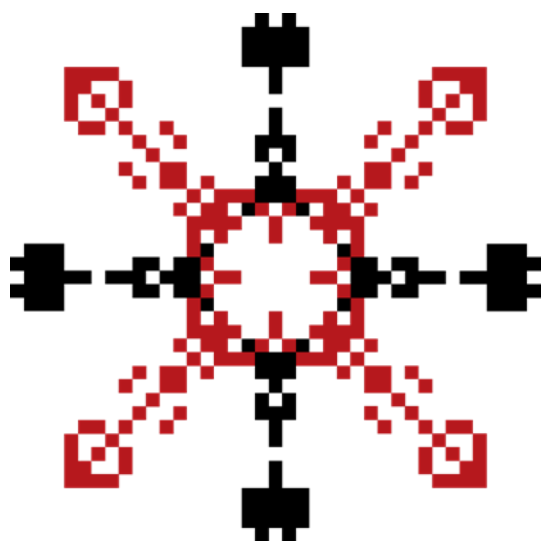


Рис. 2.13. – Мозаїка за словом  
«Батьківщина»

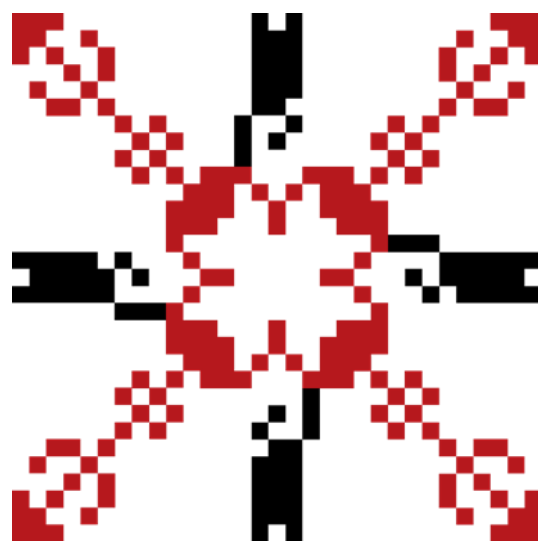


Рис. 2.14. – Мозаїка за словом  
«Берегиня»

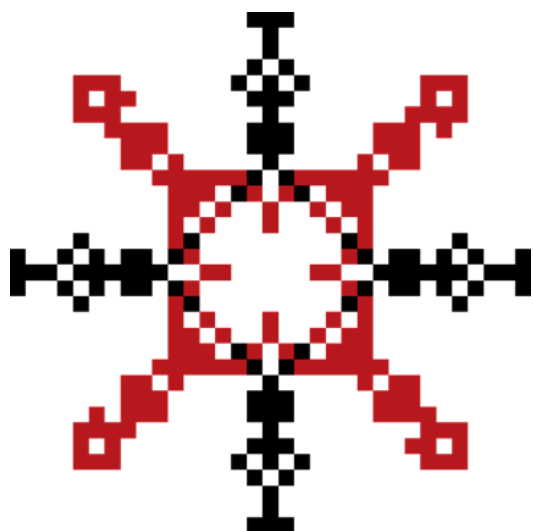


Рис. 2.15. – Мозаїка за словом  
«Благодать»

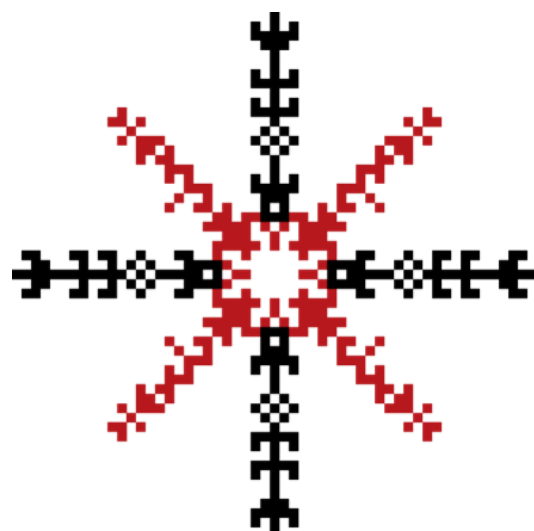


Рис. 2.16. – Мозаїка за словом «Боже  
збережи»

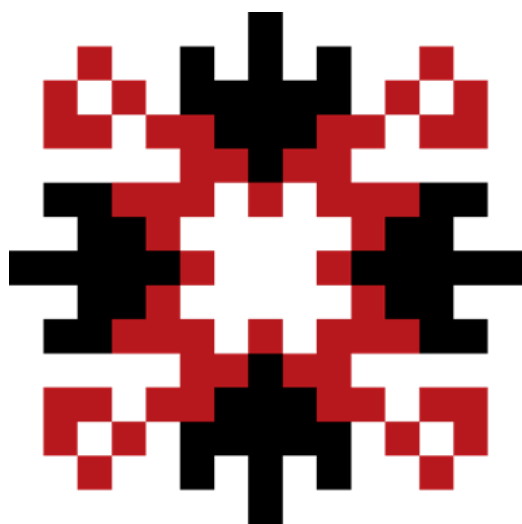


Рис. 2.17. – Мозаїка за словом «Мир»

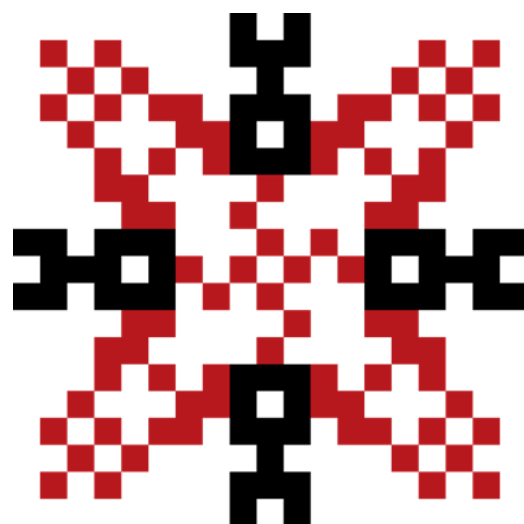


Рис. 2.18. – Мозаїка за словом  
«Сонце»

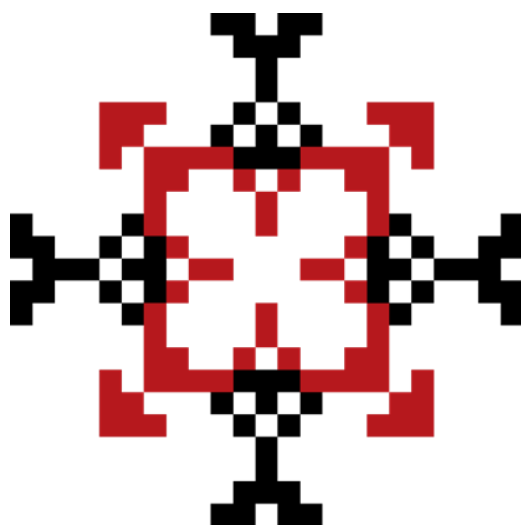


Рис. 2.19. – Мозаїка за словом «Удача»





Рис. 2.20. - 2.22. – Ескізи у стилі вишиванки



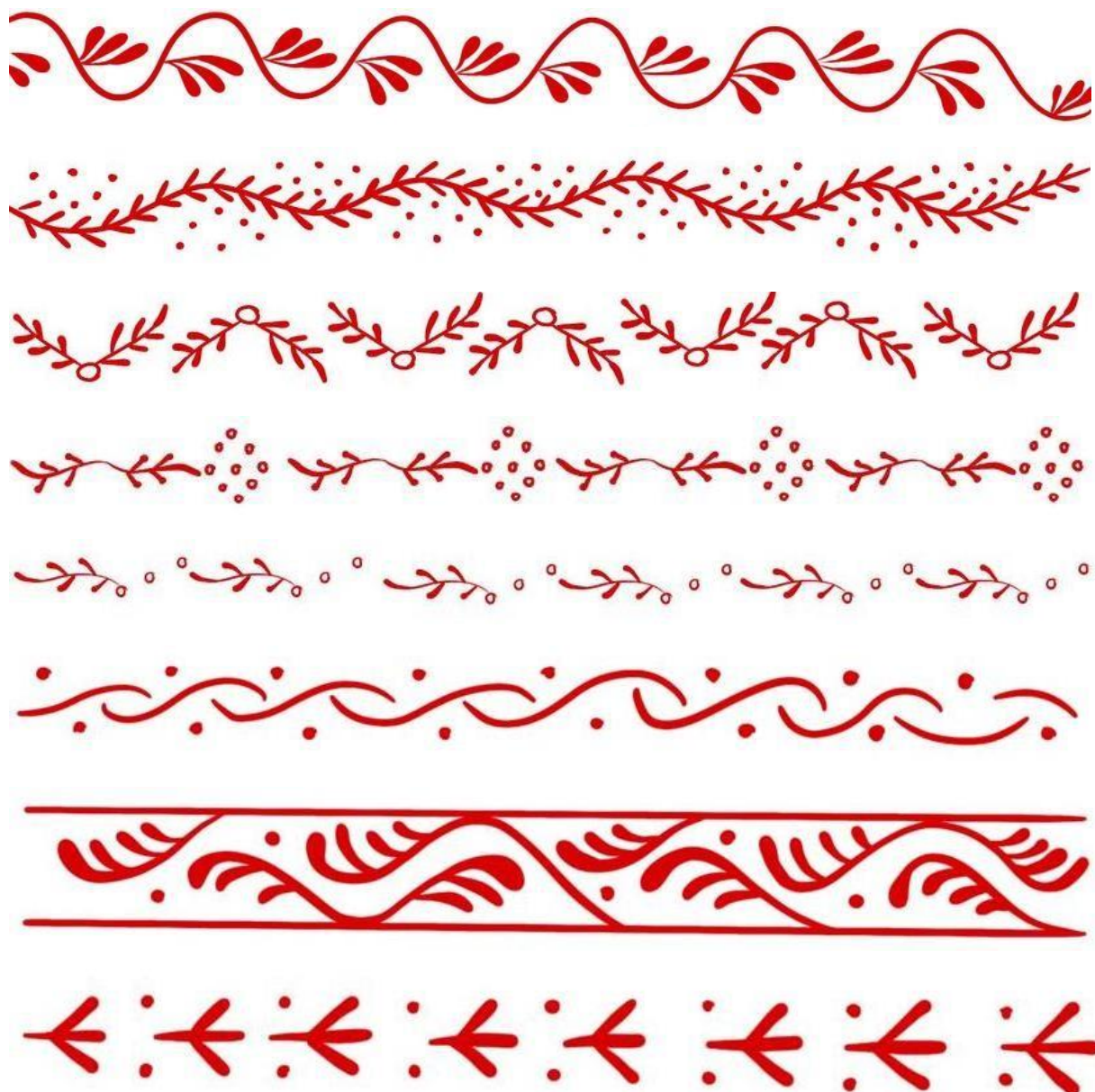


Рис. 2.23. – Ескізи з флористичними та язичницькими мотивами



Рис. 2.24. – 3D-візуалізація декору першого ракурсу на білому тлі



Рис. 2.25. – 3D-візуалізація декору першого ракурсу на чорному тлі





Рис. 2.26. – 3D-візуалізація декору першого ракурсу з додаванням зеленого відтінку



Рис. 2.27. – 3D-візуалізація декору першого ракурсу на білому тлі, з додаванням червоного та чорного відтінку





Рис. 2.28. – 3D-візуалізація декору другого ракурсу на білому тлі



Рис. 2.29. – 3D-візуалізація декору другого ракурсу на синьому тлі



Рис. 2.30. – 3D-візуалізація декору другого ракурсу на темному тлі